

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

N/p ministar dr. sc. Tomislav Ćorić

Radnička 80

10000 Zagreb

Predmet: Otvoreno pismo - komentari na Nacrt energetske i klimatskog plana za razdoblje 2021. – 2030. godine

Poštovani gospodine ministre Ćorić,

Mi, **hrvatske regionalne energetske agencije**,

koje smo osnovane od hrvatskih županija i gradova uz potporu Europske komisije, koje već deset godina zajedno s našim općinama, gradovima i županija provodimo projekte održivog korištenja energije, koje **zapošljavamo više od 60 stručnjaka**, koje su provele projekte s područja čiste energije u vrijednosti većoj od **milijardu kuna**, ovim Vam putem izražavamo svoju krajnju zabrinutost lošom kvalitetom predmetnog dokumenta, ali i načinom izrade, neuključivanjem bitnih dionika te smatramo svojom dužnošću da Vas na ovo upozorimo.

Smatramo da **Nacrt energetske i klimatskog plana za razdoblje 2021.-2030.** svojom strukturom i sadržajem ne odražava značaj i nužnost ovakvog tipa dokumenta te da iz njega nije ni najmanje jasno kako će Republika Hrvatska provođenjem aktivnosti koje su predviđene ovim dokumentom postići ciljeve postavljene na razini EU-a za razdoblje do 2030. Sam dokument izgleda kao da je više različitih sektorskih dokumenata povezano u jedan, no ne u cjelinu i ne sa zajedničkim ciljem.

Dokument ne predviđa suradnju svih razina vlasti te nimalo ne prepoznaje važnost jedinica lokalne i regionalne samouprave u postizanju ciljeva. **Županije, gradovi i općine u Republici Hrvatskoj** već niz godina predvodnici su energetske tranzicije i značajno pridonose smanjenju učinaka klimatskih promjena velikim brojem provedenih projekata i mjera energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. U tom smislu Vas upućujemo na legislativu *REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the Governance of the Energy Union* iz koje i dolazi obveza izrade ovog Plana, a koja jasno propisuje potrebu uključivanja dionika na lokalnoj i regionalnoj razini što je u predmetnom dokumentu potpuno izostalo.

U dokumentu se nigdje ne navodi koja je njegova svrha, tj. zašto je nacrt uopće izrađen. To bi bila iznimno korisna informacija u uvodnom dijelu dokumenta. Općenito smatramo da je ovakav dokument samo nastavak smjera nedavno objavljenog *Nacrta Zelene knjige - Analize i podloge za izradu energetske strategije Republike Hrvatske*, a koji je također u potpunosti zanemario lokalnu i regionalnu razinu te u svojoj suštini predstavlja jedan potpuno neambiciozni prijedlog buduće **energetske politike Republike Hrvatske**. Željeli bismo u strateškim dokumentima koji dolaze iz Vašeg ministarstva više iščitavati širu i ambicioznu viziju Republike Hrvatske kao regionalnog lidera i ravnopravne zemlje članice Europske unije u čemu bismo Vas vrlo rado podržavali.

Kao najveći nedostatak, odnosno najlošiji dio ovog dokumenta vidimo Poglavlje 3 - *Politike i mjere*, koje bi trebalo biti najvažnije i suštinsko poglavlje svakog akcijskog plana u smislu davanja odgovora na pitanje kako ćemo postići ciljeve. Mjere su vrlo nedorečene, nejasno formulirane, nema nikakve kvantifikacije učinaka, odnosno procjene doprinosa ciljevima, nema procjene financijskih sredstava potrebnih za provedbu, nema navedenih ključnih dionika koji trebaju biti uključeni u provedbu kao ni odgovorne institucije za provedbu, nema predviđene dinamike provedbe.

Posebno napominjemo i smatramo neprimjerenim da su neke mjere opisane u svega rečenicu-dvije teksta. Uz to što nedostaje dobar dio tablica i slika, za neka poglavlja je naveden tekst - *u izradi*. Dojam je kao da je ovo prva radna verzija internog dokumenta koji je potrebno još znatno doraditi i poboljšati kako bi bio spreman za pravu i ozbiljnu javnu raspravu.

Sa žaljenjem konstatiramo da u pogledu **financiranja mjera** nema promjene paradigme. Iako su najave smanjenja bespovratnih komponenti u višegodišnjem financijskom razdoblju 2021.-2027. vrlo jasne, iako se na razini EU-a inzistira na sve većem udjelu privatnog kapitala u projektnom financiranju, iz ovog se dokumenta to ne može iščitati. Inovativni financijski mehanizmi mogu se vidjeti samo u tragovima (uglavnom kreditnog tipa), a s druge strane su tvrdnje da će financiranje biti osigurano kroz ESI fondove vrlo čvrste, iako se ne vidi na čemu su temeljene i zašto se navode s tolikom sigurnošću, pogotovo u trenutku kada programiranje za 2021.-2027. još nije ni počelo.

Međusektorsko povezivanje mjera, kao i kumulacija učinaka nije vidljiva iz dokumenta. Ne postoji ni naznaka eventualne platforme koja bi djelovala kao agregator.

Dio adaptacije na **učinke klimatskih promjena** ne postoji, nije spomenut ni jednom jedinom riječju što je u trenutku u kojem se nalazimo – krajem 2018. godine, više nego razočaravajuće.

Hrvatske energetske agencije smatraju da važnost teme **integrirane energetske i klimatske politike** nalaže izradu bitno kvalitetnijih dokumenata u kojima će sudjelovati svi relevantni dionici. Bojimo se da na ovakav način ne pridonosimo ostvarenju interesa Republike Hrvatske ni

njezinih građana, a da se u očima Europske komisije i naših europskih partnera i prijatelja pokazujemo kao zemlja članica bez vizije i ambicije u ostvarenju zajedničkih europskih ciljeva.

Kao i uvijek do sada, stojimo Vam na raspolaganju za svaku konstruktivnu pomoć, savjete i suradnju radi zajedničke dobrobiti.

U Čakovcu, Koprivnici, Pazinu, Rijeci i Zagrebu, 21. prosinca 2018.

S poštovanjem,

Alen Višnjić, mag.ing.el.techn.inf., direktor Međimurske energetske agencije

Ivan Šimić, dipl. ing., ravnatelj Regionalne energetske agencije Sjever

Valter Poropat, direktor Istarske regionalne energetske agencije

Darko Jardas, dipl. ing. ravnatelj Regionalne energetske agencije Kvarner

Dr. sc. Julije Domac, ravnatelj Regionalne energetske agencije Sjeverozapadne Hrvatske
Predsjednik Europskog udruženja regija i energetske agencije za energiju i okoliš – FEDARENE
Član Političkog odbora EU Covenant of Mayors

Privitak

Komentari na poglavlje 3. Politike i mjere

Ključni i najvažniji dio svakog akcijskog plana predstavlja poglavlje u kojem su obrađene konkretne mjere i aktivnosti koje će se provoditi, odnosno dio koji opisuje primjenom kojih mjera i aktivnosti će se ostvariti ciljevi. Ovo poglavlje je u Nacrtu energetske i klimatskog plana iznimno loše obrađeno te se za sve mjere mogu navesti sljedeći komentari:

- Dio koji opisuje mjere više izgleda kao pojmovnik nego kao poglavlje koje opisuje mjere;
- Nema kvantifikacije učinka (energetske uštede, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, smanjenje emisije stakleničkih plinova) za niti jednu mjeru;
- Nema pregleda dionika koji trebaju biti uključeni u provedbu mjere;
- Nema RACI matrice, odnosno nema navođenja odgovornosti za mjeru. Ovo je iznimno veliki nedostatak jer je potpuno nejasno tko bi trebao biti odgovoran za provedbu konkretne mjere i aktivnosti;
- Ne postoji kvantifikacija troška mjere;
- Nema vremenskog perioda implementacije;
- Nedostaju opisi konkretnih aktivnosti, znatan dio mjere je iznimno šturo opisan.

Dodatno u nastavku su dani komentari za pojedine mjere odnosno kategorije mjera.

Međusektorske mjere

- *MS-1 Međusektorsko povjerenstvo.*

Nije jasno kakva je to konkretna mjera, koji je njen učinak, na koje sektore utječe.

- *MS-2: Promicanje korištenja inovativnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) radi smanjenja emisija stakleničkih plinova.*

Opisivanje IKT mogućnosti nije mjera. Nije razrađeno koje će se aktivnosti primijeniti, kako, koliko će to koštati, tko će koordinirati implementaciju mjere...

- *MS-3: Europski sustav trgovanja emisijskim jedinicama*

Ponovno se opisuje što je to EU ETS i historijat uspostave u RH. Ne navode se konkretno aktivnosti kako se sredstva prikupljena putem ovog mehanizma koriste za daljnje smanjenje emisija stakleničkih plinova

- *MS-4: Korištenje sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u okviru EU ETS-a za mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova*

Ovu mjeru treba spojiti s MS-3 i osim suhoparnog navođenja koliko je sredstava prikupljeno i načelnog navođenja da su utrošena za projekte za povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija CO₂ raspisati plan provedbe mjere i konkretna ulaganja. Ovo nije izvještaj za proteklo razdoblje već energetska klimatski plan za 2021-2030!

- *MS-5: Porez na emisiju CO₂ za stacionarne izvore koji nisu u EU ETS-u*

Isti komentar kao i za MS-3

- *MS-6: Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju u Republici Hrvatskoj*

Trebali bi se na nacionalnoj razini, konkretno kroz ovaj dokument ugledati na dokumente koje su donijeli gradovi i općine potpisnici CoM i to SEAP-e i SECAP-e, jer je način na koji se u tim dokumentima opisuju mjere značajnije bolji no što je to slučaj u ovom dokumentu. Ovaj bi dokument trebao postati strateški dokument iz područja energetske učinkovitosti, smanjenja učinka klimatskih promjena i prilagodbe istima za RH, ujedno i podloga za programiranje OP-a za 2021-2027. To konkretno znači da bi isti morao reflektirati i potrebe JL(R)S koji su već dobrim dijelom određeni u SEAP-ima i prijedlozima SECAP-a.

- *MS-7: Provedba interdisciplinarnog istraživanja potencijala za geološko skladištenje CO₂ u Republici Hrvatskoj*

Jedina konkretna aktivnost navedena u ovoj mjeri je prijedlog da se izradi Nacionalna studija izvodljivosti za pripremne aktivnosti za CCS projekte. Takva ideja je jednostavno pogrešna, jer već postoji pregled geoloških lokacija pogodnih za skladištenje CO₂, postoji i pregled postrojenja (malobrojnih) koja su potencijalni kandidati za korištenje ove tehnologije, a studije izvodljivosti moraju se izrađivati za svaki projekt zasebno (Što uopće znači Nacionalna studija izvodljivosti??). RH bi se prije svega trebala odrediti da li je CCS nešto što će poticati, kako će poticati tvrtke na korištenje sredstava dostupnih kroz NER300 fond i sl. fondove. Sve ostalo će jednostavno odrediti tržište emisijskih jedinica stakleničkih plinova i EU politike.

- *MS-8: Unaprjeđenje održivosti urbanih sredina*

Ponovno je dostupan samo generalni opis. Opisuje se pojam održivosti! Što su to razvojni planovi urbanih sredina? Na temelju čega i s kojom sigurnošću možete tvrditi u dokumentu ove razine da ćete osigurati financiranje iz ESI fondova u perspektivi 2021-2027? Sve što je u ovoj mjeri je nešto što bi se po definiciji trebalo ogledati u prostorno planskoj dokumentaciji JLS. Ovaj dokument odnosi se na energetska učinkovitost i klimatske promjene, a ova konkretna mjera uopće ne

opisuje kako će točno ta dva elementa biti zastupljena kroz termin unaprjeđenja održivosti urbanih sredina. Nema apsolutno nikakve konkretne aktivnosti, kvantifikacije.

Mjere za industrijske procese

Generalan komentar – u dokumentu nisu navedene mjere već samo navedene obveze iz važeće zakonske regulative. Nema nikakve poveznice industrijskih procesa i energetike, dodatnih mjera energetske učinkovitosti u industriji.

Mjere - Gospodarenja otpadom

Generalan komentar – u dokumentu nisu navedene mjere već samo navedene obveze iz važeće zakonske regulative. Zašto se ne navodi veza s energetikom i emisijama stakleničkih plinova, prilagodbama na učinke klimatskih promjena u sektoru otpada.

Mjere u sektoru poljoprivrede

U ovom si dijelu mjere malo konkretnije raspisane u smislu aktivnosti, no i dalje nedostaju nositelji, financijski pokazatelji, vremenski okviri, dionici.